

A kéményáramkör működését meghatározó tényezők tüzelőberendezések esetében

Dr. Barna Lajos
c. egyetemi tanár
BME Épületgépészeti és Gépészeti Eljárastechnika
Tanszék

barna@epget.bme.hu

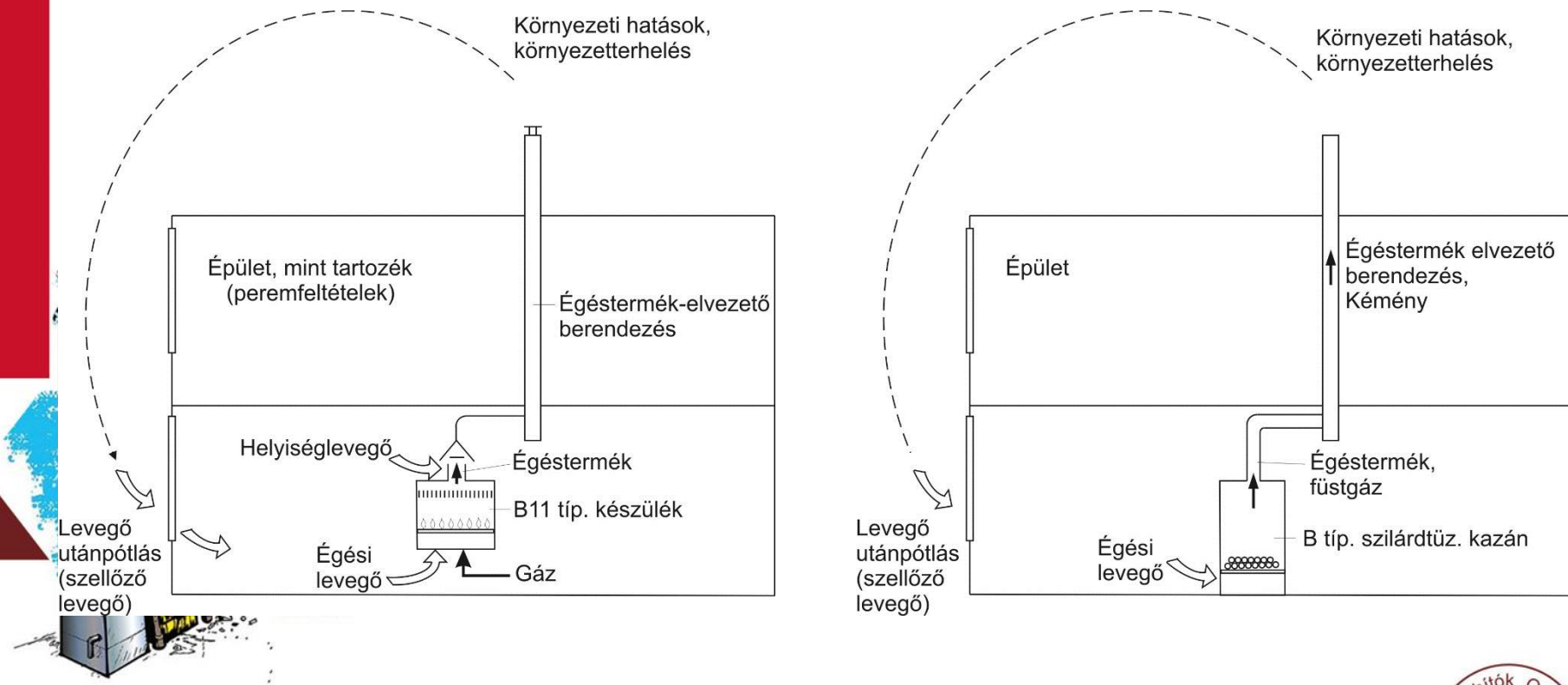
Kéményjobbítók Országos Szövetsége
Jubileumi X. Országos Kéménykonferencia

Kecskemét, 2018. március 22-23.

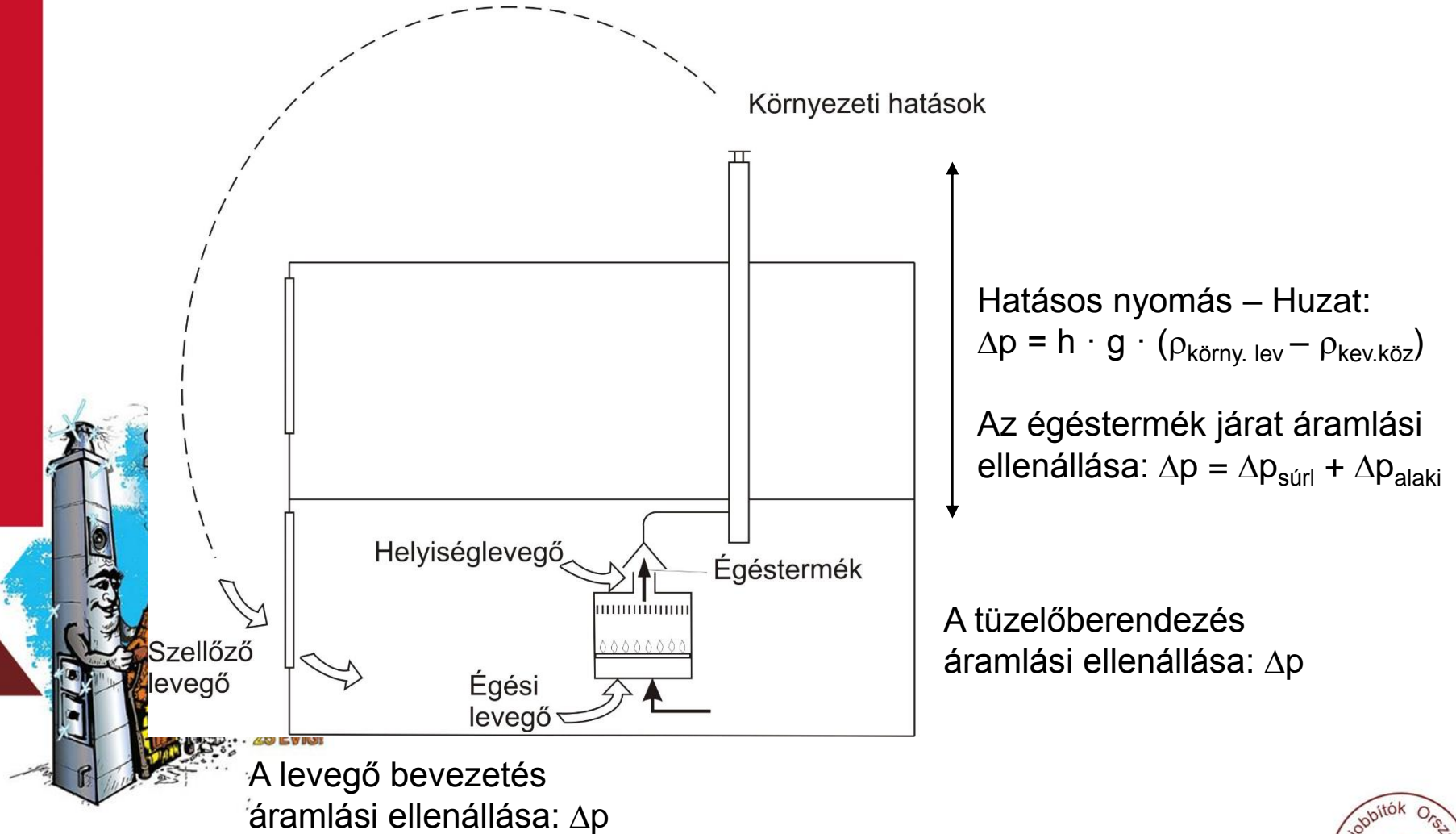

Mi is a kéményáramkör? Mi határozza meg a működését?

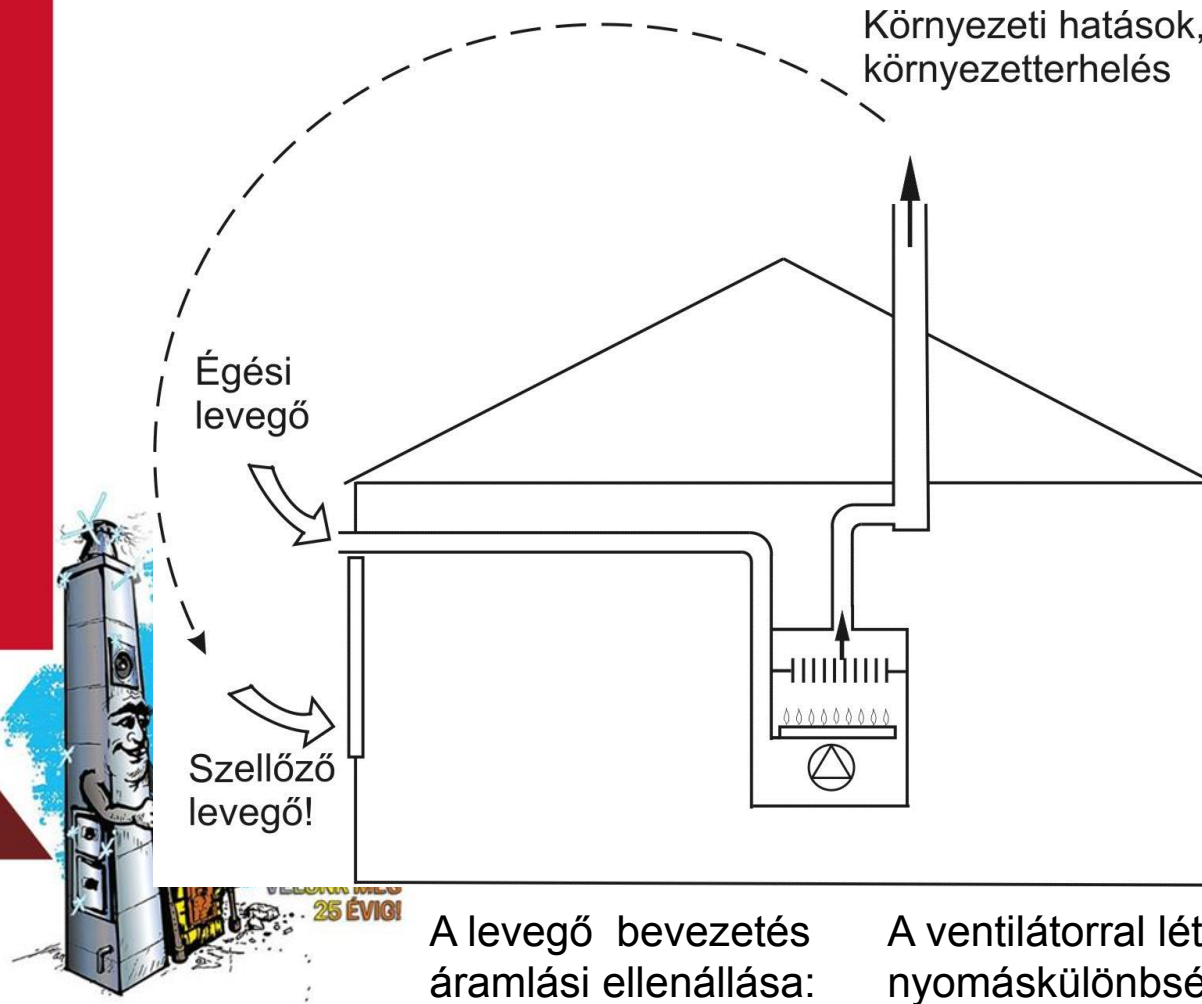
A kéményáramkör nyitott égésterű tüzelőberendezések esetében

A kéményáramkör működését meghatározó nyomáskülönbségek

A kéményáramkör működését meghatározó nyomáskülönbségek

Hatásos nyomás – Huzat:
 $\Delta p = h \cdot g \cdot (\rho_{\text{körny. lev}} - \rho_{\text{ét.köz}})$

Az égéstermék járat áramlási ellenállása:
 $\Delta p = \Delta p_{\text{súrl}} + \Delta p_{\text{alaki}}$

A tüzelőberendezés áramlási ellenállása: Δp

A levegő bevezetés áramlási ellenállása:
 $\Delta p = \Delta p_{\text{súrl}} + \Delta p_{\text{alaki}}$

A ventilátorral létrehozott nyomáskülönbség: Δp_{vent}

Szabvány háttér

A méretezés alapjainak leírása:

MSZ EN 13 384-1:2015 Égéstermék-elvezető berendezések. Hő- és áramlástechnikai méretezési eljárás. 1. rész: Egy tüzelőberendezést kiszolgáló égéstermék-elvezető berendezések (Magyar nyelven 2016.04.01-től)

A tervező feladata:

A nyomás- és hőmérsékleti feltételek teljesülésének ellenőrzése.

A nyomásfeltétel például huzat vagy szívás alatt álló égéstermék-elvezető berendezés esetén:

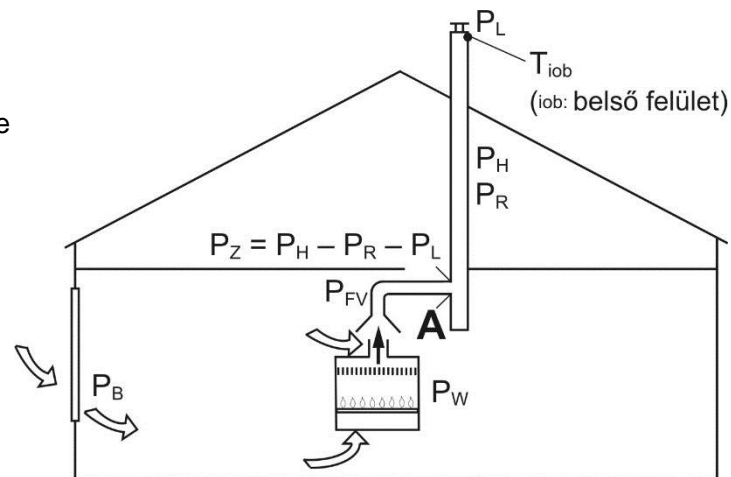
$$P_Z = P_H - P_R - P_L \geq P_W + P_{FV} + P_B = P_{Ze}$$
$$P_Z \geq P_B$$

A hőmérsékleti feltétel:

$$T_{iob} \geq T_g, \text{ ahol}$$

T_g – határhőmérséklet:

száraz üzemmód esetén harmatponti hőmérséklet,
nedves üzemmód esetén: 273,15 K (jégképződés!)

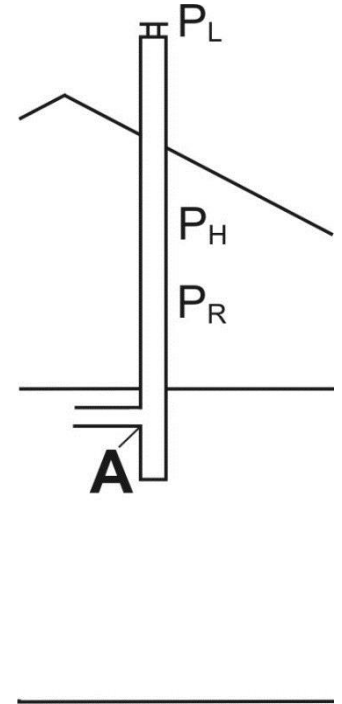

Mi a helyzet a szélnyomással?

P_L – a szél következtében az égéstermék-elvezető berendezésre ható nyomás

Akkor kell figyelembe venni, ha az égéstermék-elvezető berendezés kitorkollása a szélnyomás miatt

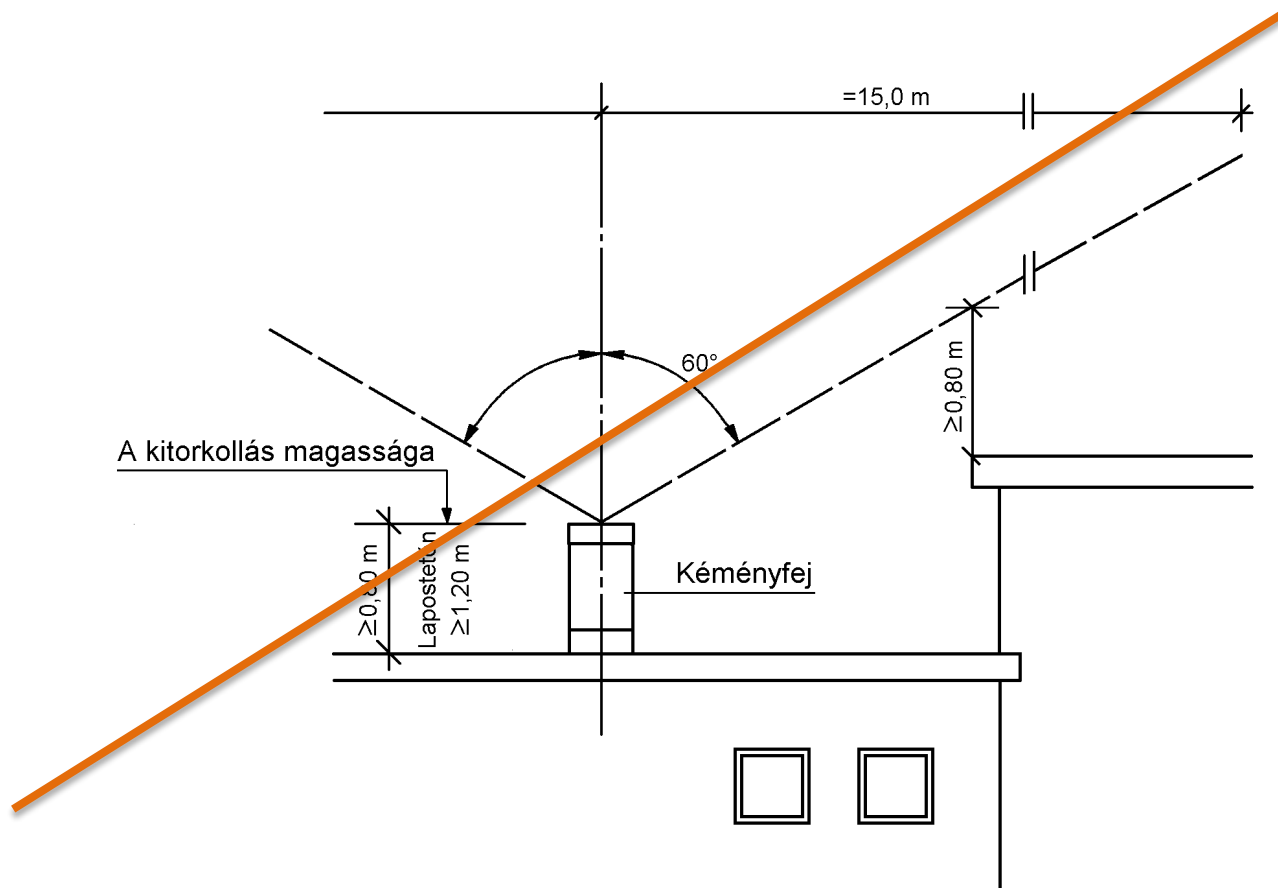
kedvezőtlen elhelyezésű.

Mikor kedvezőtlen elhelyezésű a kitorkollás, mikor alakulhat ki szélnyomás?

A kitorkollás elhelyezkedésének megítélése

A szél hatással lehet az égéstermék-elvezető berendezés működésére.
Az OÉSZ és az MSZ 04-82:1985 szerint:

A kitorkollás elhelyezkedésének megítélése

A szél hatással lehet az égéstermék-elvezető berendezés működésére. Az MSZ EN 13 384-1:2015 Égéstermék-elvezető berendezések. Hő- és áramlástechnikai méretezési eljárás c. szabvány szerint:

Az égéstermék-elvezető berendezés kitorkollásának elhelyezkedését a szélnyomás szempontjából **kedvezőtlennek** kell tekinteni,

- ha a tetőgerinc feletti kiemelkedése 0,4 m-nél kisebb (*1-es feltétel*), és
- ha az égéstermék-elvezető berendezés kitorkollásától a tető síkjával

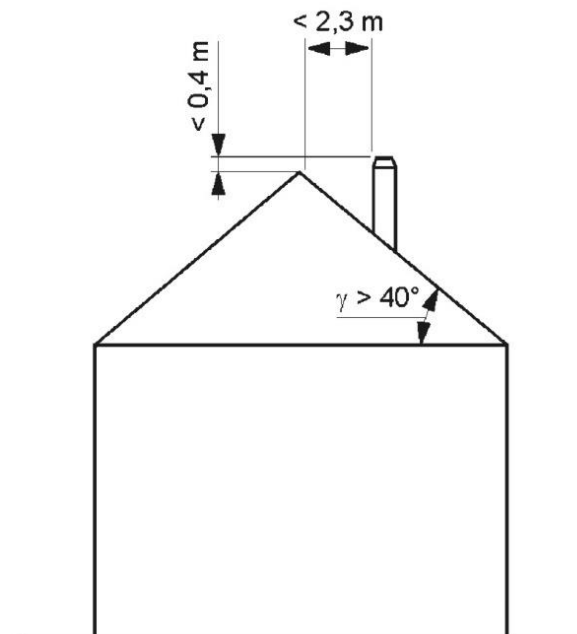
való metszéspontig haladó képzeletbeli vízszintes vonal hosszúsága

2,3 m-nél kisebb

(*2-es feltétel*) és

- a tető lejtése 40° -nál nagyobb

(*3.1-es feltétel*)

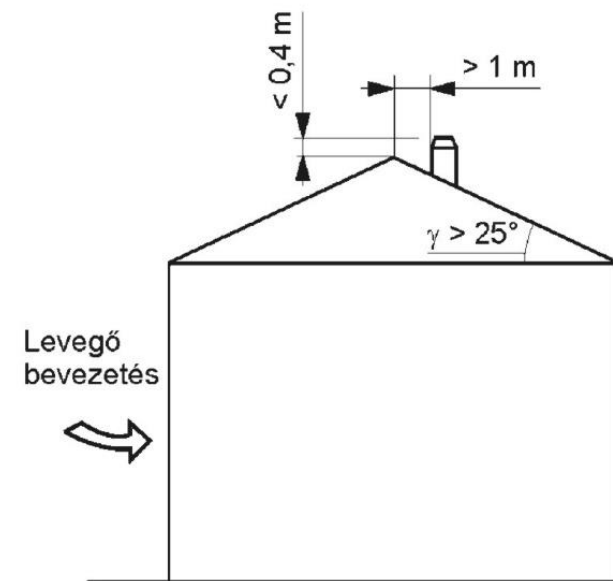
A kitorkollás elhelyezkedésének megítélése

Az égéstermék-elvezető berendezés kitorkollását a szélnyomás szempontjából **kedvezőtlen kialakításúnak** kell tekinteni,

- ha a tetőgerinc feletti kiemelkedése 0,4 m-nél kisebb (*1-es feltétel*), és

- a tető lejtése 25° -nál nagyobb,
ha az égési levegő beszívó nyílása és az égéstermék-elvezető berendezés kitorkollása a tetőgerinc két különböző oldalán helyezkedik el,

- és a tetőgerinctől mért vízszintes távolság 1,0 méternél nagyobb (*3.2-es feltétel*)

A kitorkollás elhelyezkedésének megítélése

A szomszédos épület is zavarhatja az égéstermék-elvezető berendezés működését az MSZ EN 13 384-1:2015 szabvány szerint:

Az égéstermék-elvezető berendezés kitorkollását **szélörvények befolyásolhatják**, ha a szomszédságában **akadályok találhatók**, mint például épületek, fák, dombok.

Az olyan égéstermék-elvezető berendezések kitorkollásának üzemét,

- amelyek a szomszédos szerkezetektől

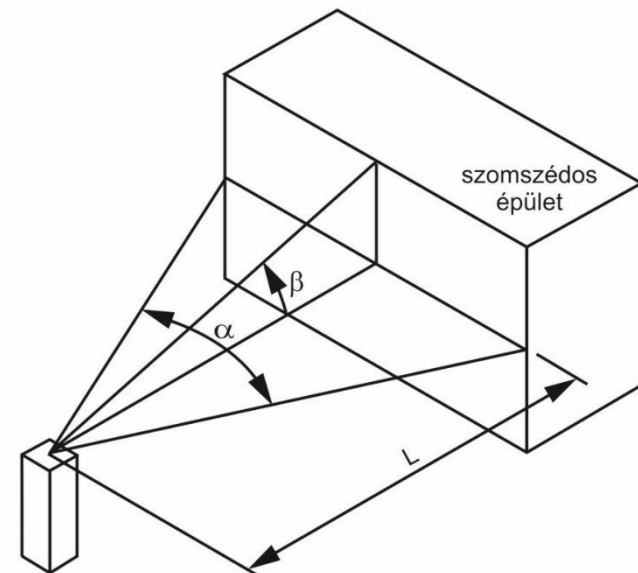
15 m-es távolságon belül találhatók

és

- vízszintes síkban 30° -nál nagyobb szög alatt látszanak,

valamint

- a kitorkollás vízszintes síkja és a szerkezet legfelső éle közötti függőleges szög nagyobb, mint 10° -os.

égéstermék-elvezető berendezés

A kitorkollás elhelyezkedésének figyelembe vétele

A P_L szélnyomás értéke:

MSZ 845:2012

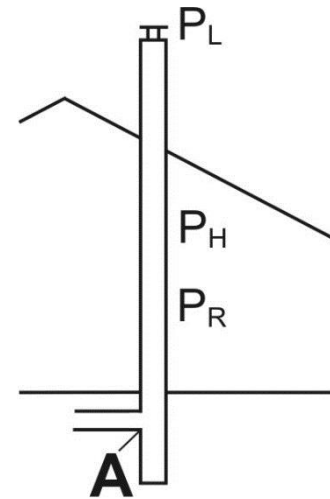
„Ha az égéstermék-elvezető berendezés kitorkollása a szélnyomás szempontjából kedvezőtlen kialakítású, a szélnyomás értékét beépített területen **25 Pa**, nem beépített, vagy tópart, folyópart, illetve nagy kiterjedésű sík terület (pl. Balaton, Alföld, Kisalföld) területeken **40 Pa** értékre kell felvenni.”

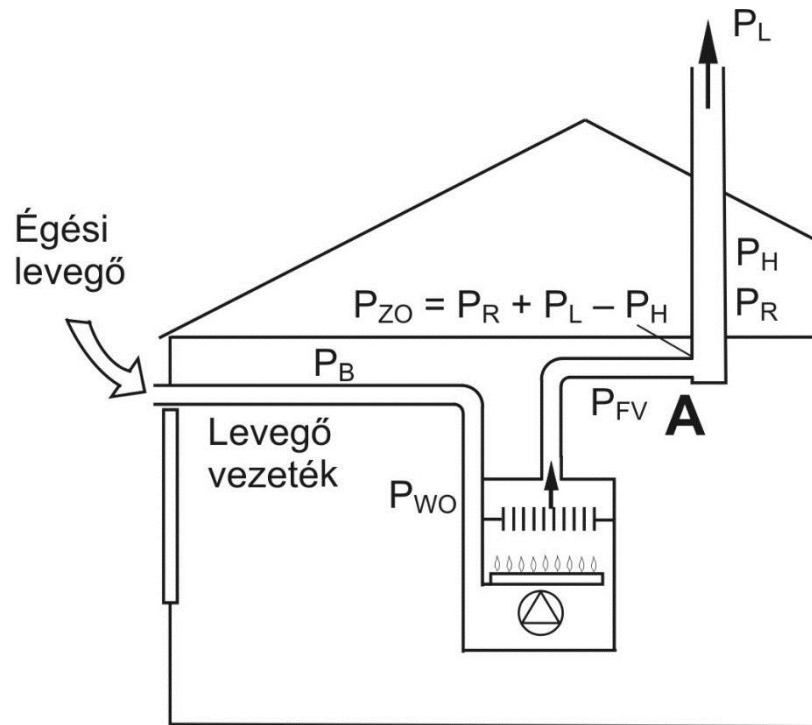
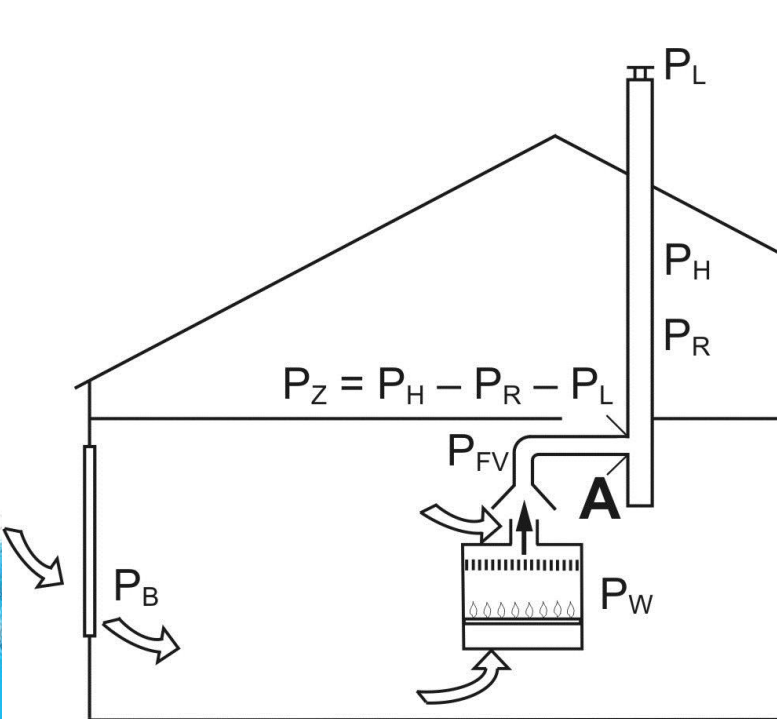
A

$$P_Z = P_H - P_R - 25 \geq P_W + P_{FV} + P_B = P_{Ze} \text{ Pa}$$

nyomásfeltétel teljesülésének gravitációs kémény esetében nincs esélye!

Mit kell fedeznie a rendelkezésre álló határos nyomásnak?

$$P_B + P_{FV} \leq P_{WO} + P_L - P_R - P_L$$

- A tüzelőberendezés nyomásigényét
- Az összekötő elem (füstcső) áramlási ellenállását
- A levegő bevezetés áramlási ellenállását

A szükséges levegő térfogatáram bevezetése

A gázenergiáról szóló 2003. évi XLII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 111/2003. (VII. 29.) Kormányrendelet 2004. január 1-ével hatályba lépett és ezzel egyidejűleg a 11/1982. (VIII. 18.) IpM rendelettel kiegészített 1/1977. (IV. 6.) NIM számú rendelet hatályát veszítette.

11/2013. (III. 21.) NGM rendelet a gáz csatlakozóvezetékekre, a felhasználói berendezésekre, a telephelyi vezetékekre vonatkozó műszaki biztonsági előírásokról és az ezekkel összefüggő hatósági feladatokról. (Jelenleg: 2017. 12. 26-tól hatályos változat) 2. melléklet: **Műszaki Biztonsági Szabályzat.**

Újdonság:

- **meg kell tervezni** a szükséges szellőzőlevegő-térfogatáram nagyságát és a beáramlását biztosító *nyomáskülönbség* létrehozásának módját,
- illetve méretezni kell, vagy ki kell választani *a levegő bevezetésre alkalmas elemeket.*

1. kérdés: mekkora levegő térfogatáramot kell bevezetni?

Gáz tüzelőanyag

Sztöchiometriai számítással, a gázkeverék alkotóinak térfogatarányát felhasználva:

az elméleti levegőszükséglet: $9,5554 \text{ m}^3/\text{m}^3$

A szükséges égési-levegő térfogatáram:

$$\dot{V}_{\text{é,lev}} = V_{\text{lev,elm}} \cdot \lambda \cdot \frac{\dot{Q}}{H_a} \cdot 3600 \text{ [m}^3/\text{h]},$$

ahol a lézellátási tényező, $\lambda = 1,5$

Áramlásbiztosítóval rendelkező gázfogyasztó készülékek esetében

$$\dot{V}_{\text{szell}} = \dot{V}_{\text{é,lev}} + \dot{V}_{\text{h,lev}} \text{ [m}^3/\text{h]},$$

$$\dot{V}_{\text{h,lev}} = V_{\text{lev,elm}} \cdot \lambda \cdot \frac{\dot{Q}}{H_a} \cdot 3600 \text{ [m}^3/\text{h]}$$

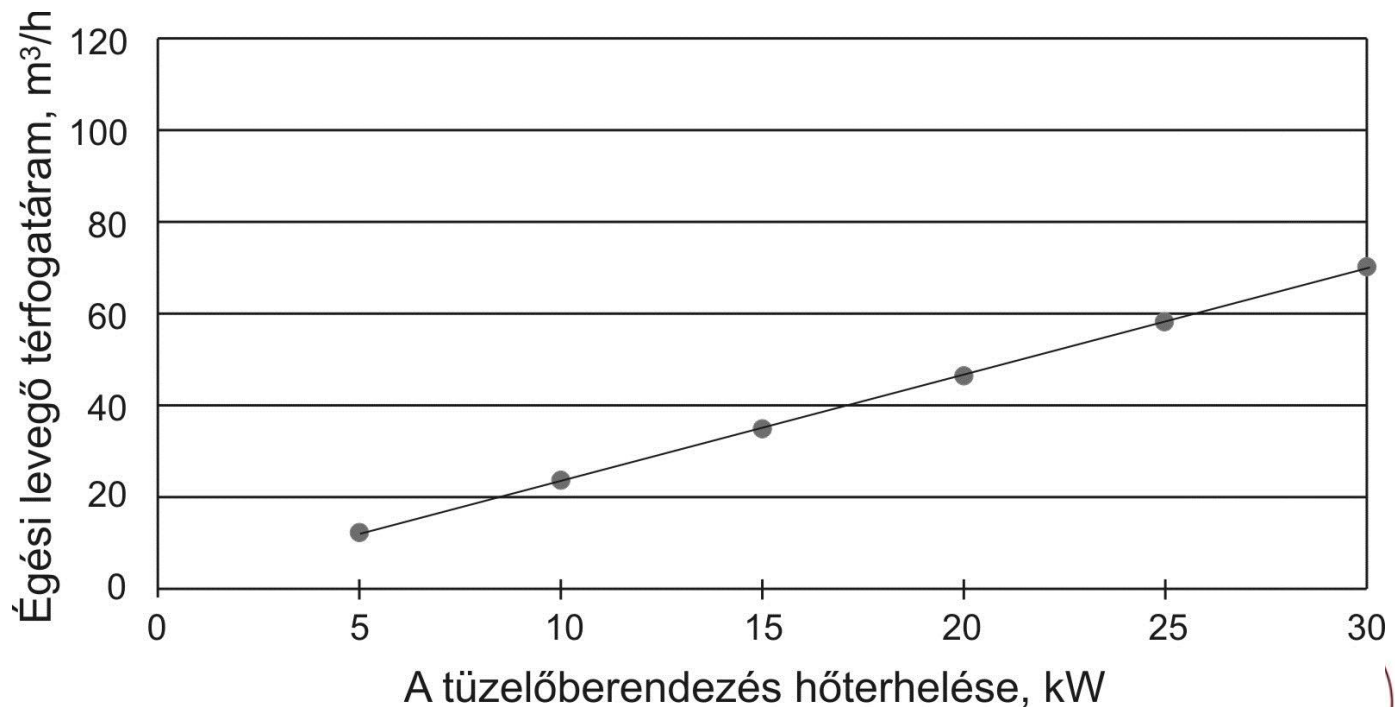
Itt a lézellátási tényező, $\lambda = 1$, kivéve, ha a gyártó ennél kisebb értéket határozott meg.

1. kérdés: mekkora levegő térfogatáramot kell bevezetni?

Szilárd tüzelőanyag:

Az MSZ EN 13384-1 szabvány 1. melléklete szerint számítva 30% nedvességtartalmú fa esetén ($V_{\text{lev,min}} = 3,45 \text{ m}^3/\text{kg}$ és a légellátási tényező: 2,5) a számított levegő térfogatáram:

2. kérdés: mekkora nyomáskülönbség vehető figyelembe?

11/2013. (III. 21.) NGM rendelet 2. melléklet: **Műszaki Biztonsági Szabályzat:**

Áramlásbiztosítóval rendelkező gázfogyasztó készülékek esetén a szellőző-levegőnek a helyiségbe való beáramlásához szükséges nyomáskülönbséget lehetőleg a kémény huzatának kell biztosítania.

MSZ EN 13384-1 szabvány:

Szellőzőnyílás nélküli helyiségeknél $P_B = 4$ Pa értéket kell alkalmazni.

Ventilátoros tüzelőberendezés esetében a tüzelőberendezés égéstermék csonkjánál rendelkezésre álló nyomáskülönbséget kell alapul venni (P_{w0}), amit a gyártó ad meg.

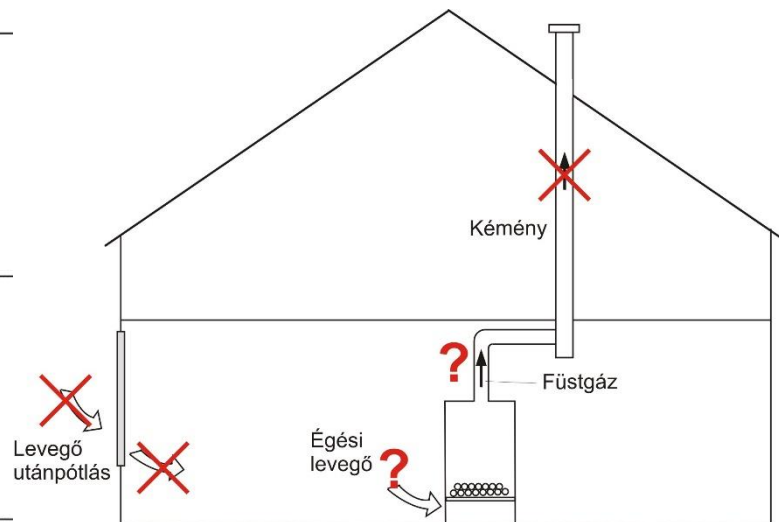
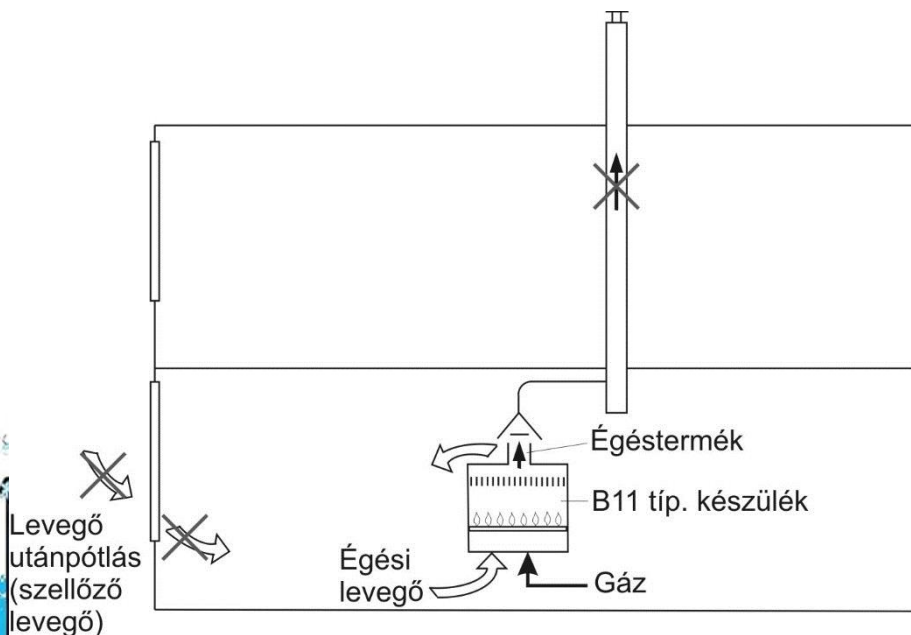

A kéményáramkör működési zavarai

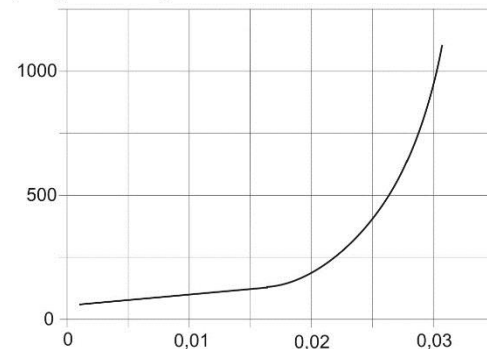
Nincs megfelelő levegő bevitel

például ablakcsere

CO, ppm az égéstermékben (földgáz esetén)

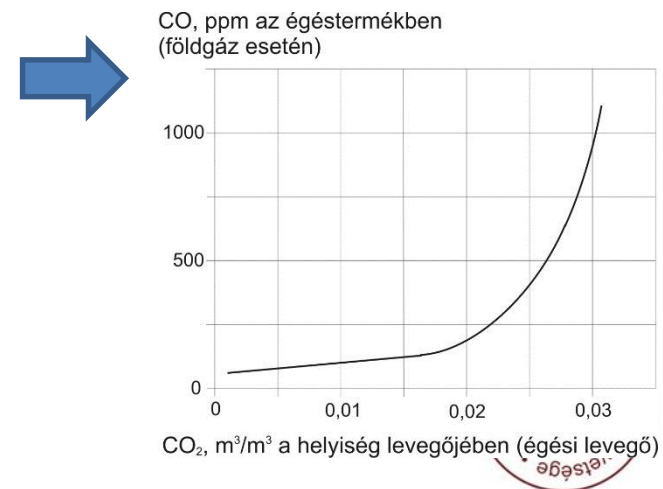
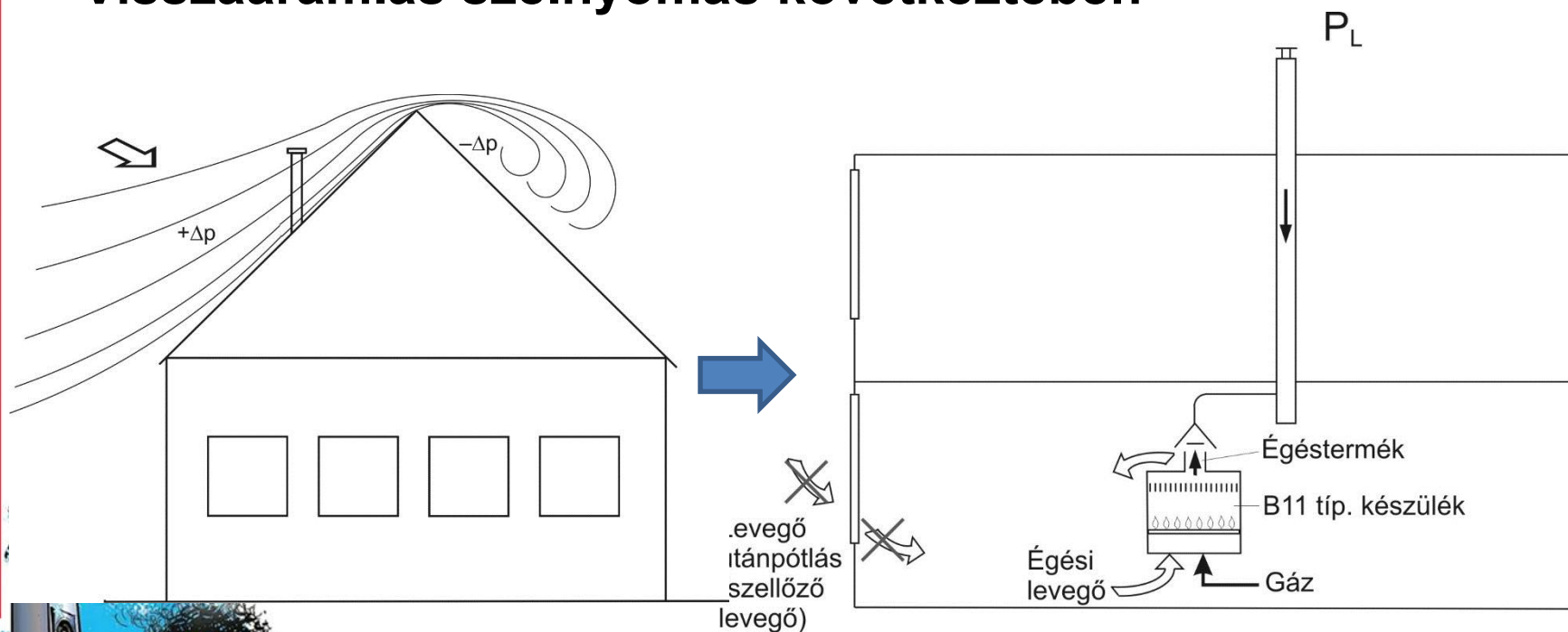
Jubileumi X. Országos Kéménykonferencia

Kecskemét, 2018. március 22-23.

CO₂, m³/m³ a helyiség levegőjében (égési levegő)

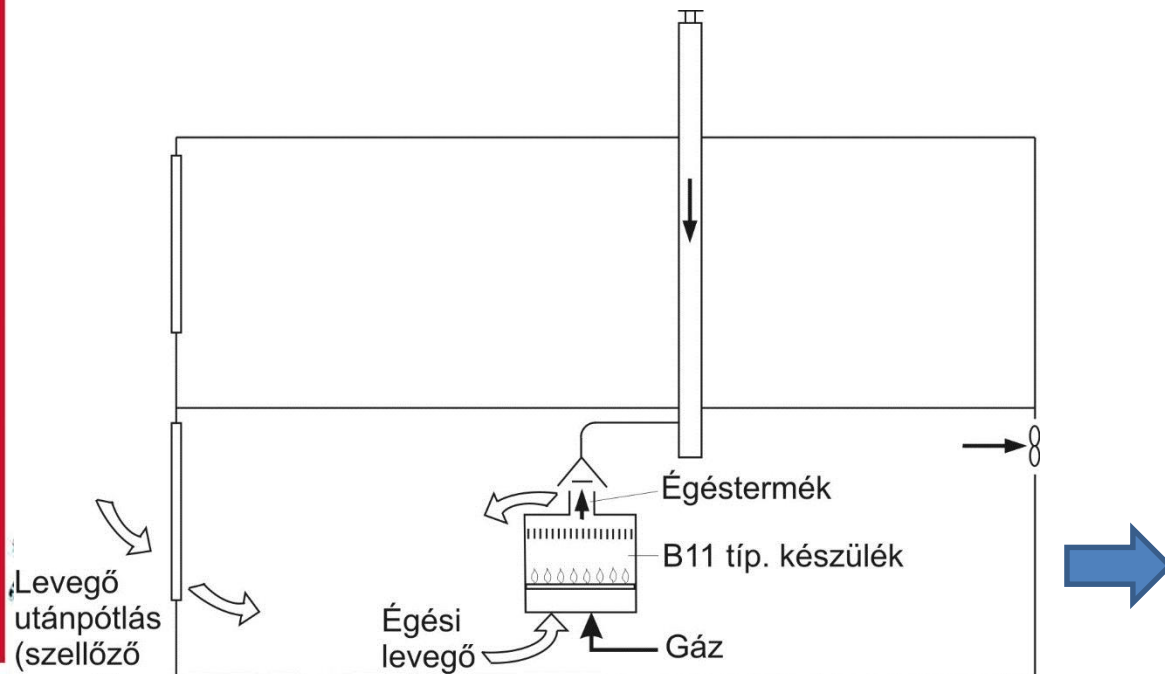
A kéményáramkör működési zavarai

Visszaáramlás szélnyomás következtében

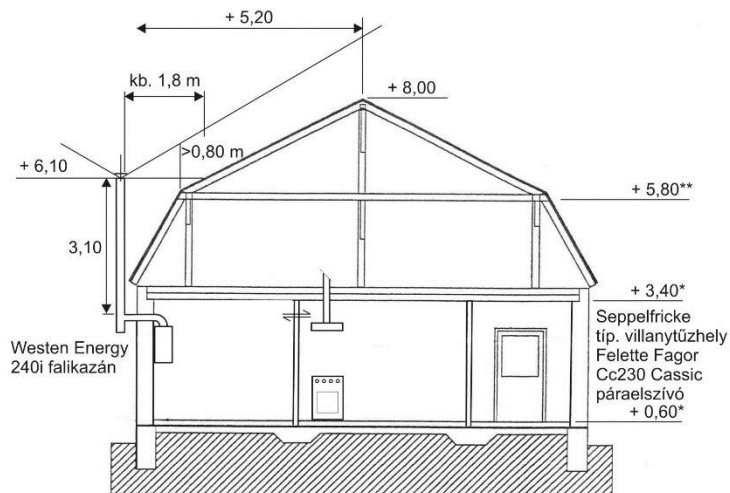
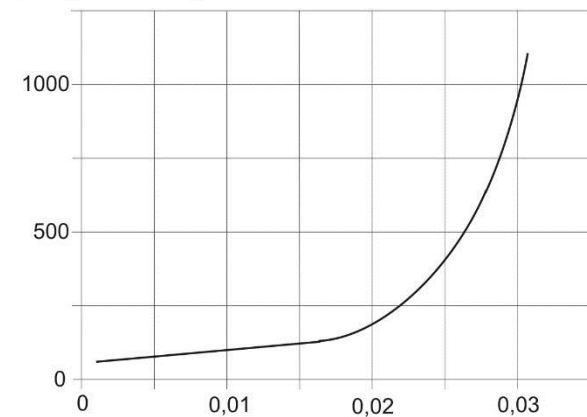

A kéményáramkör működési zavarai

Visszaáramlás elszívás következtében

CO, ppm az égéstermékben (földgáz esetén)

Köszönöm a figyelmet!

Jubileumi **X.** Országos Kéménykonferencia
Kecskemét, 2018. március 22-23.

...Az égési levegő biztosítása

Király Tamás

Aereco Légtechnika Kft.

Kéményjobbítók Országos Szövetsége
Jubileumi X. Országos Kéménykonferencia

Kecskemét, 2018. március 22-23.

Tüzelőberendezések, típusok, légellátás

Tüzelőberendezések csoportosítása füstgáz elvezetés alapján

- Nyitott égésterű, égéstermék elvezetés nélküli „**A**” típusú gázfogyasztó készülékek (pl.: gáztűzhely)
- Égéstermék elvezetéssel rendelkező, de a helyiség levegőjétől nem független „**B**” típusú készülékek
- A helyiség légterétől légellátás és égéstermék elvezetés szempontjából hermetikusan elzárt „**C**” típusú készülékek

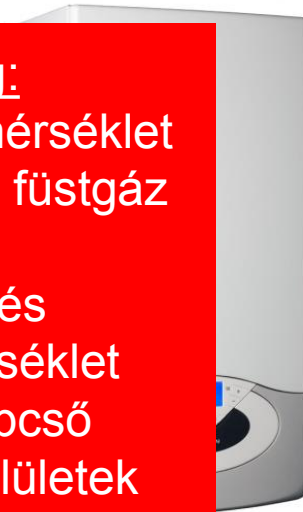

..... így nyilván légellátás szempontjából is megkülönböztetjük...

Gépészeti rendszerek fejlődése

Hagyományos fali gázkazán

Kondenzációs fali gázkazán

Néhány különbség:

Alacsonyabb füstgáz hőmérséklet
Nedves üzemre alkalmas füstgáz elvezető

Ventilátoros rásegítés
Alacsonyabb vízhőmérséklet
Mégváltozott hőfok lépcső
Mégváltozott hőleadó felületek
Mégváltozott áramlási sebesség
Különböző égési levegő ellátás

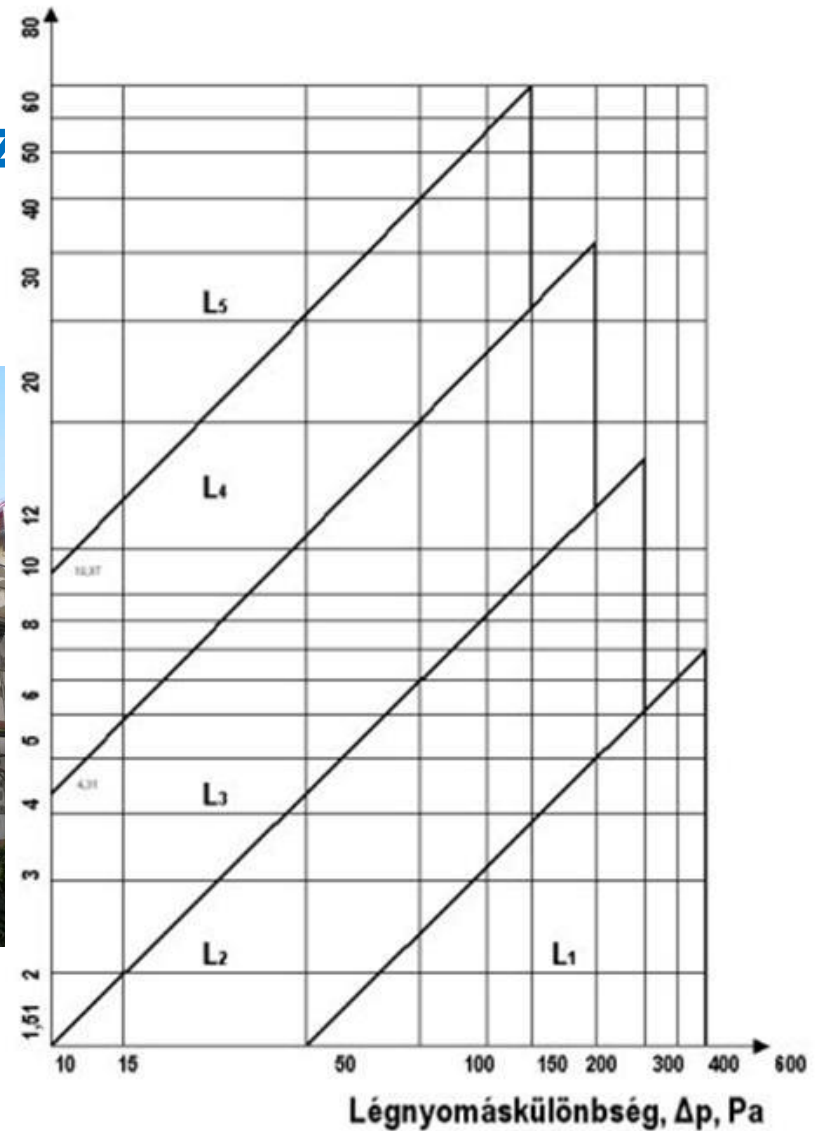

Az égési levegő biztosítása

Király Tamás

Gépészeti rendszerek és az égési levegő biztosítás

Tudjuk. Tudjuk?

m^3/h

Mi történik ha nincs megfelelő mennyiségű levegő?

- Készülék gazdaságtalan üzeme, zavarok
- Kéményproblémák
  - Készülékben keletkező égéstermék nem tud eltávozni
  - Huzat problémák, visszaáramlás
  - Égéstermék vízgőztartalom megnő, kondenzáció
    - koromképződés
    - szén-monoxid keletkezés

Mi történik ha nincs megfelelő mennyiségű levegő?

Speciális eset:

Jelenlegi szabályozás 'A' típusú gázfogyasztó készülékek esetében

Jelenlegi előírás:

„A lakossági fogyasztóknál felszerelt legfeljebb 11 kW névleges hőterhelésű gáztűzhely esetében, ha a felszerelési helyiség 10 m³-nél nagyobb légtérfogatú és legalább egy szabadba nyíló és nyitható ablak vagy ajtó van rajta, akkor a helyiség levegő ellátása és szellőzése megfelelőnek tekintendő.”

DE,...

Speciális esetek:

A kéménybe kötött kályhák, kandallók, gázüzemű berendezések használatával kapcsolatos kockázatot a lakásban működő ventilátoros szellőzés okozhatja.

Egy természetes huzatú kémény működése megváltozik, akár meg is szűnik, ha a saját maga által létrehozott depresszió (szívónyomáson) kívül a lakásban a szellőzés is (kisventilátor, szagelszívó) depressziót okoz.

Kandalló – kályha

**ÉLETVESZÉLY: „AZ ERŐSEBB
GYŐZ”**

Jubileumi X. Országos Kém
Kecskemét, 2018. március 22-23.

szívó
berendezés
Gáztűzhely

Jubileumi **X.** Országos Kéménykonferencia

Kecskemét, 2018. március 22-23.

Légbevezetés eszközei

Nyílászáróba építhető

Páraszabályzott, növelt minimum léghozamú,
nem lezárható

Növelt léghozamú, nem lezárható

Légbevezető elem, de hová? – ablakba építhető

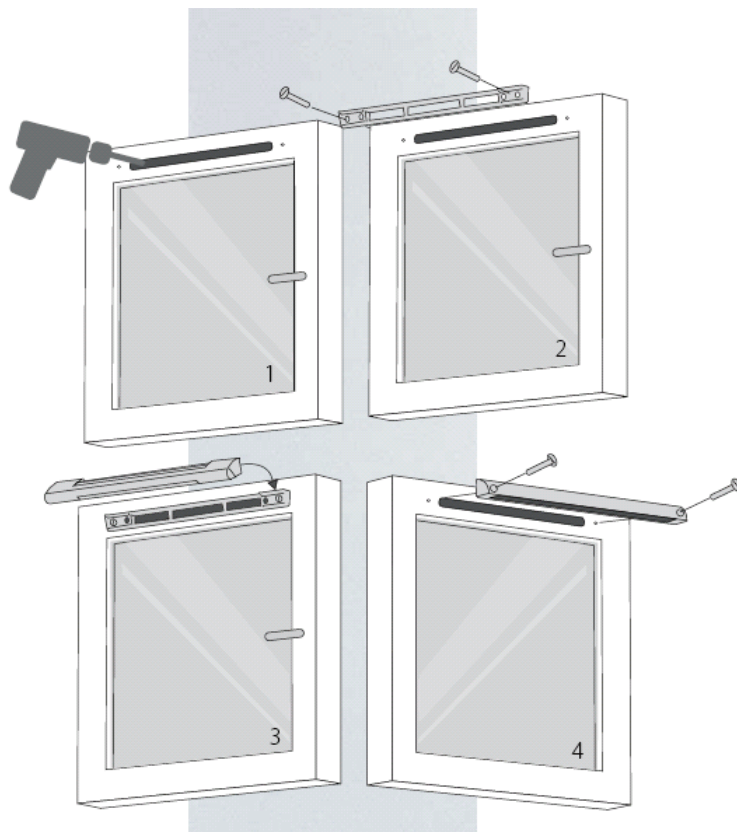

A Nyílászáró felső részébe helyezük el!

A szárnyba a légbevezető elemet, ill. tokszerkezetbe a külső oldali esővédőt.

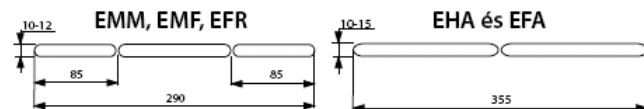

Légbevezető elem, de hogyan építsük be? – ablakba építhető

Légbevezetők felszerelése nyílászáróra

- 1 Alakítsa ki felső maróval a típushoz megadott méretű szellőzőrészt a nyílászáró felső részén a szárnyon (fa nyílászárónál), vagy a szárnyon és a tokon (műanyag nyílászárónál),

Figyelem: A szellőzőrés nem helyettesíthető furatsorral, mert úgy jelentősen csökken az áramlási keresztmetszet és a lég hozam!

- 2 Rögzítse a talapzatot (EMM, EMF típus) vagy a légbevezetőt (EFR, EHA, EFA típus) 2 csavarral a résre a belső oldalán,
- 3 Pattintsa fel a légbevezetőt a talapzatra (EMM, EMF típus),
- 4 Csavarozza fel az esővédőt és/vagy rovarrácsot a rés külső oldalára,
- 5 Zárható típusnál állítsa a fekete záróreteszt „automatikus szellőzés” állásba.

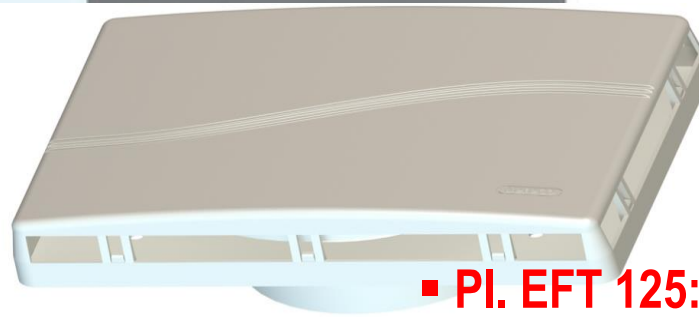
Légbevezetés eszközei – fali légbevezető

Falátvezetésbe építhető

Páraszabályzott,
növelt minimum
léghozamú, nem
lezárható

Növelt
hozamú, nem
lezárható

■ **PI. EFT 125: 89 m³/h, 10 Pa esetén**

Légbevezető elem, de hogyan építsük be? – fali légbevezető

A födémtől 30-40 cm-rel lefelé, lehetőleg a szoba v. helyiség belső ajtóval átellenes részére helyezzük el, hogy a teret a beáramló levegő átöblítse.

Légbevezető elem - Mennyit és melyik helyiségbe?

Mennyit?

- standard komfort szellőző elemekből helyiségenként 1 db/50 légm³,
- a hagyományos tüzelőberendezések, valamint a gázkészülékekhez választható típusoknál, tervezői feladat a típus és a darabszám pontos meghatározása

Melyik helyiségbe tegyük?

- a komfort légbevezetőket a tartózkodási terekbe (nappali, háló...) helyezzük el.
- a hagyományos tüzelőberendezések és nyílt égésterű gázkészülék helyiségeibe - a légmennyiséget, valamint a kiválasztást a hatályos előírások ill. gázszolgáltatók szabályozzák.

Légbevezetés eszközei

Méretezése, kiválasztása tervezői feladat

Jubileumi **X.** Országos Kéménykonferencia
Kecskemét, 2018. március 22-23.

Speciális légbevezetők nyílt égésterű
gázkészülékek biztonságos légutánpótlásához

Higroszabályozású típusváltozatok

EMM 916 és színes változatai Standard nem lezárható
légbevezető 11-35 m³/h (10 Pa), 22-70 m³/h (40 Pa)

EAR 202 és színes változatai Akusztikus nem lezárható
légbevezető 11-35 m³/h (10 Pa), 22-70 m³/h (40 Pa), 37dB(A)

Fix léghozamú típusváltozatok

EAF 309 és színes változatai Akusztikus fix léghozamú
légbevezető 35 m³/h (10 Pa), 70 m³/h (40 Pa), 37 dB(A)

Légbevezetők falátvezetésbe

EHT 957 fehér színben Higroszabályozású fali, nem
lezárható légbevezető 13-35 m³/h (10 Pa), 22-70 m³/h (40 Pa),
37dB(A)

EFT 026 fehér színben

Fix léghozamú fali, nem lezárható légbevezető 35 m³/h (10 Pa),
70 m³/h (40 Pa)

EFT 125 fehér színben

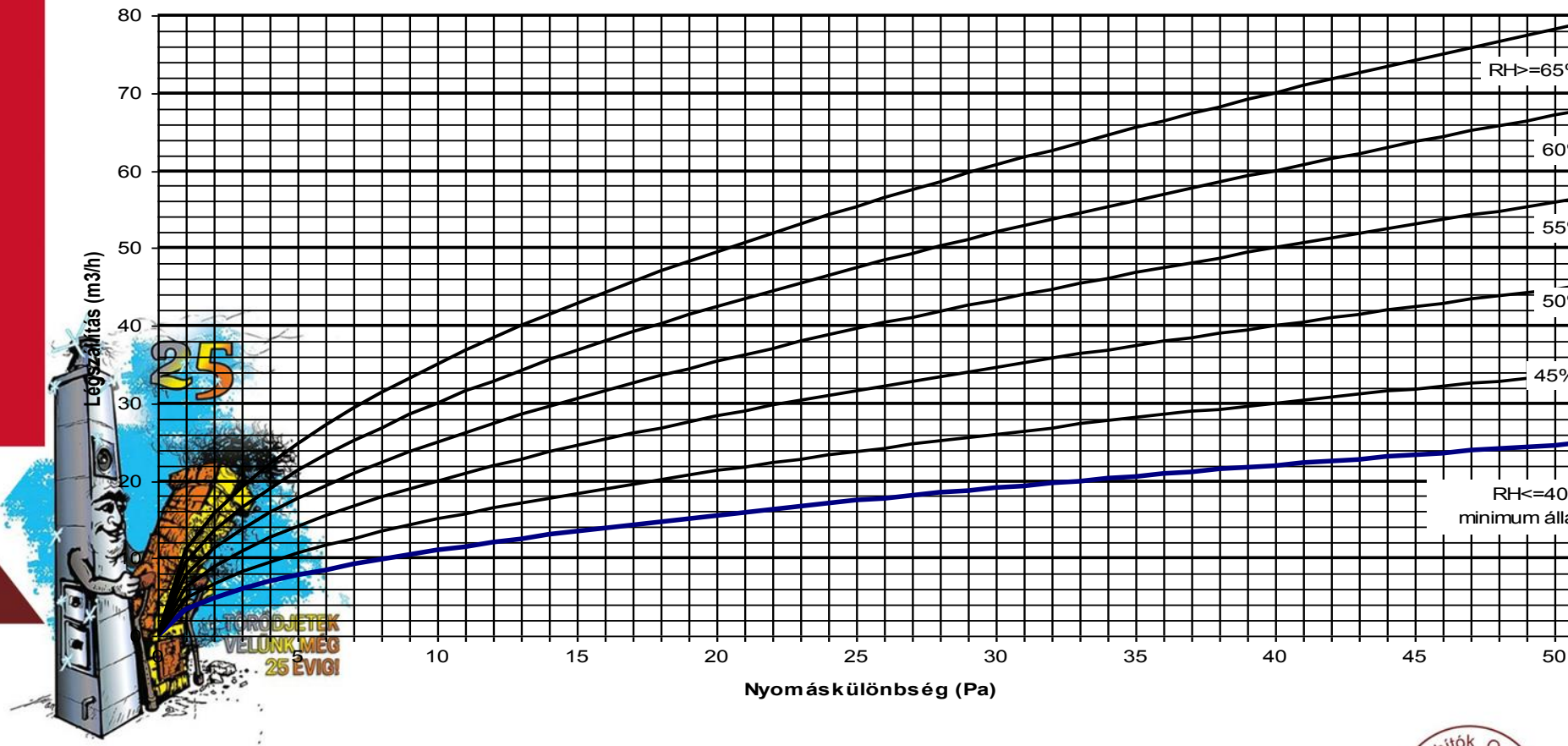
Fix léghozamú fali, nem lezárható légbevezető 85 m³/h (10 Pa),
170 m³/h (40 Pa)

További típusváltozatokat talál honlapunkon: www.aereco.hu

Légbevezetés eszközei

pl. Aereco EMM 916 légbevezető gázkészülékekhez, légszállítás a nyomáskülönbség függvényében (különböző páratartalmaknál)

Jubileumi **X.** Országos Kéménykonferencia
Kecskemét, 2018. március 22-23.

Légbevezetés eszközei

Az Aereco légbevezetők kiválasztásának megkönnyítése érdekében megadjuk a légszállítás számítására alkalmas képletet, és a hozzá tartozó paramétereket (ld. táblázat), valamint a gázkészülékek légtelítésére alkalmas elemek jelleggörbéit.

$$\dot{V} = c \cdot \Delta p^n$$

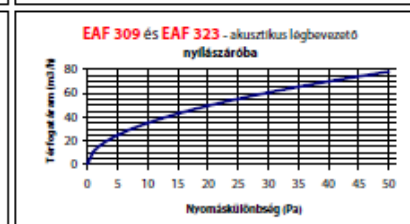
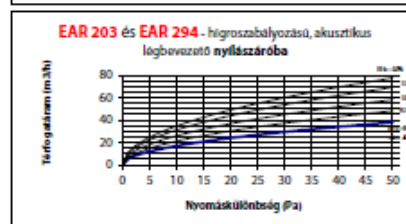
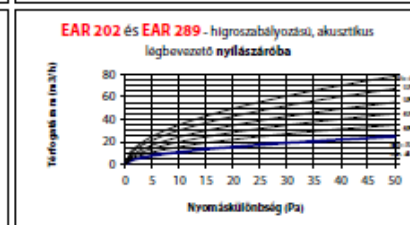
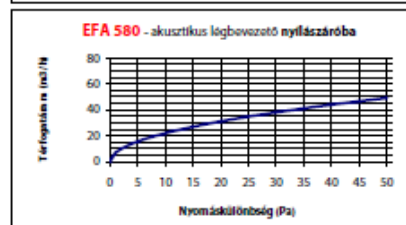
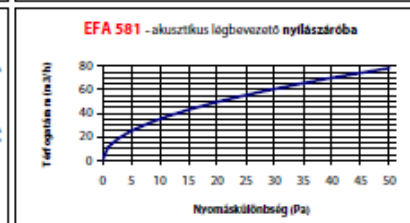
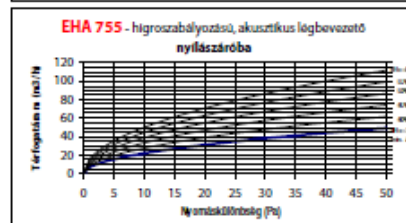
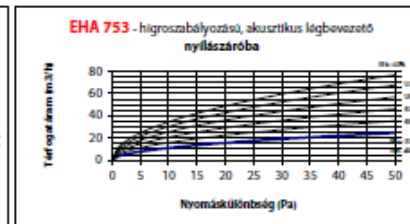
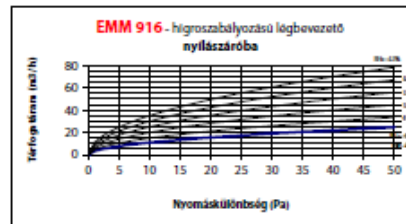
$\dot{V}$ [m³/h] - levegő térfogatáram

c - áramlási tényező

Δp - nyomás különbség

n - hatvány kitevő

Típus	Légáram (m ³ /h)		Relatív páratartalom (%)		c (áramlási tényező)			n
	10 Pa-nál	40 Pa-nál	Min. állás	Max. állás	Min. állás	50 % párat.	Max. állás	
Gázkészülékekhez alkalmazható légbevezetők								
EMM 916	11-35	22-70	40	85	3,5	8,5	11,1	0,5
EHA 753	11-35	22-70	35	60	3,5	8,0	11,1	
EHA 755	22-50	44-100	35	60	7,0	12,3	15,8	
EFA 580	22	44	fix zsaku		7,0	7,0	7,0	
EFA 581	35	70	fix zsaku		11,1	11,1	11,1	
EAR 202	11-35	22-70	35	80	3,5	8,0	11,1	
EAR 203	17-35	34-70	40	80	5,4	8,2	11,1	
EAR 289	11-35	22-70	35	80	3,5	8,0	11,1	
EAR 294	17-35	34-70	40	80	5,4	8,2	11,1	
EAF 309	35	70	fix zsaku		11,1	11,1	11,1	
EAF 323	35	70	fix zsaku		11,1	11,1	11,1	

Aereco Lógtechnika Kft. 1139 Budapest, Fay u. 20. - Tel: (1)214-4421, (1)214-4377 - Fax: (1)225-0373 e-mail: aereco@aereco.hu - Internet: www.aereco.hu

Jubileumi X. Országos Kéménykonferencia
Kecskemét, 2018. március 22-23.

Egyéb „eszközök”

...Ha a szellőzőlevegő bejuttatására tervezett berendezésben nagy áramlási ellenállású fűtő/hűtőkalorifer és/vagy hővisszanyerő és szükség esetén oldja meg a tervezett készülék reteszelését.

És akkor rendszerszintű komfort szellőztetésről beszélünk

zárosztékkel van, akkor biztosítani kell, hogy a gázégésű készülék csak a szerkezet teljesen nyitott állapotában legyen üzemeltethető.

Köszönjük a figyelmet!

Jubileumi **X.** Országos Kéménykonferencia
Kecskemét, 2018. március 22-23.

